

O muzică orientată cosmogonic

George Balint

Lucrarea lui Octavian Nemescu, "*ITintervallumBE oder vaLLumBEITinter pentru ora 5 după-amiaza*" (2009-2010) face parte dintr-un proiect mai amplu al compozitorului, dedicat simbolic ciclului de 24 de ore, în dualitatea *zi* (urcare) - *noapte* (coborâre), care, reprezentate ca laturi-scară, pot configura o piramidă cu vârful în jos (punctul maxim din subteran fiind ora 12 noaptea). În plan ideatic, treapta a 5- cea de pe latura coborâtoare, pe care o reprezintă lucrarea menționată, tematizează asupra conștiinței *timpului*, *locului* și *altitudinii*, considerate ca valori-stare primordiale, indecelabile în punctul de origine. În determinarea obiectelor și modalităților semnificativ-compoziționale, Nemescu și-a elaborat cu minuțiozitate mai multe repere obiectivabile sonor, analogate ideatic cu o serie de stadii simbolice. Astfel, intervalul reprezintă o valoare de identitate; timpul este referit luminii, ca energie cosmic-zămisliitoare; obiectele sonore sunt luate ca puncte fixe, care sunt mișcate în mediumitatea unui spațiu-timp elastic, fără început și sfârșit, prin procese alternativ-complementare de aglomerare (în configurații de tip „stol/ceată”, unificate adesea prin arhetipul isonului) și de rarefiere, în care, analog distanțelor dintre singularitățile obiectual-sonore, survine *pauza*, ca moment de reflecție post- sau inter-evenimentială.

În ansamblu, fragmentarismul melodic, ethosul ritmic de tip formulă de pulsație „solemnă” sau durată lungă, contrastul dinamic (între *ff* și *pp*), inventivitatea și primenirea timbrală, menționând, alături de tipologia trioului clarinet, vioară, pian, o serie de culori ale percuției - țambalul acordat netemperat, paharele amplificate, clopotele distribuite în perimetrizarea spațiul sonor -, dar și sunetele sintetizate electronic din banda electromagnetică, coabitarea înălțimilor de tip temperat (de sorginte culturală europeană) cu cele netemperate (amintind de culturile extrem-orientale), dualismul caracterial semnat prin conceptele de cultural și natural - tratat din perspectiva stărilor

de pacifitate, contemplare, respectiv de conflictualitate, agresare („răstire”), toate aceste fragmente de lumi sunt instrumentate de autor în configurarea unui câmp de complexitate în care oricare imaginat devine posibil, iar cele efective sunt și reciproc armonice.

În arealul opusului la care ne referim survin laolaltă obiecte sonore provenind din culturi și timpuri diferite, care sunt alese, șlefuite (de-semantizate/-semnificate) și chiar sfărâmate până la elementaritatea notă/interval, spre realizarea unui instrumentar al materialității compoziționale. Deși relativ puține, aceste lucruri nu constituie un vocabular menit să configureze/recupereze modele de barocă disciplinaritate și exemplaritate, ci, dimpotrivă, sunt tolerate ca materialități de circumstanță, neprejudecată, și tocmai prin asta aseptică mental, cu care compozitorul elaborează o formă a neconținutului întru-deschidere, inducându-ne starea beneficității faptului de a fi pur și simplu, laolaltă cu totul celor știute sau doar intuite, vrute sau chiar întâmplate. Rezultă astfel o lume în a cărei nemărginire te afli cuprins fără teama nezăririi orizontului, fără necesitatea adulării centrului ori a eșapării prin imaginare salturi peste limite-hotar, căci nimic nu este dat în mod definitiv sau aprioric: nici ca origine, nici ca judecată, nici ca orânduire etică (bine-rău) sau estetică (urât-frumos), nici ca închipuire a sacralului și nici ca logos întemeietor. Cu toate acestea, logica selecției de limbaj transpare, la fel ca și aceea a disciplinarității succesiunilor de daturi sonore.

Toate intențiile menite a fi exprimate muzical sunt grefate în partitură. Ceea ce rămâne însă la nivelul tainic, nesugerat nici măcar literar de către compozitor, este *conținutul pauzelor*. Diferite ca mărime și, în general, delimitate formal ca număr de minute/secunde, pauzele lui Nemescu, cel puțin din muzica ciclului orelor, se diferențiază funcțional de „odihna” dintr-un opus beethovenian sau de „tăcerea” propusă de Cage în audierea unei texturi naturale, de fond. Altfel zis, ele nu au nici rostul de recuperare sau încordare a atenției și nici pe acela de ambientare cu nesunet, mergând până la tăcerea lăuntrică. Pauzele pretinse de Nemescu sunt *adresate* iar nu aservite, prezumând ideatic subiectivarea unei conștiințe reflexive în ascultare, diferind sensibil de obiectivarea unui mental analitic în instrumentarea înțelesului ori de voința anulării oricărui gând

în ambianța nerostirii proprii (culturale), laolaltă cu rostirile Totului (natural).

Muzica lui Nemescu evită deliberat evocarea și/sau narativitatea ilustrativă, propunând nemijlocita experiențiere a unei lumi în care nimic nu poate fi fals, pentru că nimic nu este perceput din perspectiva interogativității despre ce, cine, cum. Nu este o muzică *altfel* - în loc de o alta într-un fel deja-anume, conturată prin diferențiere și conturnabilă printr-o egotică proptire la centru. Este o muzică *astfel*, nemijlocit palpabilă și continuu-izvorătoare, ce poate fi oricând laolaltă cu alta, de oricând și oriunde, dar și cu sonoritatea naturii însăși, ca flux de creativitate în diversitate. Se poate vorbi de un eșafodaj estetic iluzoriu, agreabil percepției la nivelul cel mai simplu, de o simbioză între culturi distanțate doar aparent, prin continuitatea sferică a unei geografii mundane, de o anume blândețe diatonică stăruind în contemplare și cuprindere. În fond, este o muzică ateleologică și acentrică, care nu manipulează prin inducerea vreunui atractor ascuns drept fundamentală, incipit sau finalis, oferindu-se aprioric unui ascultător inteligent, ca prilej-de-pregătire întru eliberare, ca stare de *acordaj* în vederea dislocării eului din centricitatea conștiinței de sine. Tocmai de aceea, și acest opus al lui Nemescu reprezintă o *muzică înaltă*, adresată palierului spiritual al omului cultural. Chiar dacă pare a avea valențe de minimalism, metatextualism, idealism metafizic ori chiar tezism, conceptualism sau ezoterism, ca atare, ne aflăm în fața unei opere artistice rezistentă la oricare dintre abordările hermeneutice cu mijloacele de investigare proprii omului accentuând pe rațional și/sau emoțional. O muzică de tip fenomenologic, în care valoarea constă în imanență iar nu în necesitate/utilitate ori ideitatea convenției. Reușita experienței de a o asculta vine, deopotrivă, din măiestria cu care compozitorul instrumentează dimensionarea pauzelor dintre evenimentele sonore și din înțelepciunea cu care ascultătorul, odată aflat în substanța lor, reflectează în mod creator, dându-și la o parte toate gândurile-zgomot țintind către performanța erudiției de a ști despre ceva anume, spre a se elibera în acel *fiind al ființării* propriu Sinelui Mare, transpersonal. Este o muzică orientată cosmogonic, către completitudinea ființării întru-creație.